

Trg Franca Krašana v Šempasu

Marija Mercina

2. oktobra leta 1840 se je v Šempasu rodil slovenski botanik, profesor Franc Krašan. Komaj tri leta potem, ko je bila 21. oktobra leta 2011 na njegovi rojstni hiši - na domačiji Krašan, po domače pri Liberščevih - odkrita spominska plošča, so prebivalci tega kraja ponovno oživili zgodovinski spomin z ureditvijo novega vaškega trga in njegovim poimenovanjem po Francu Krašanu. Zamisel, ureditev trga in njegov namen je nazorno predstavil njegov snovalec, inženir arhitekture Adrijan Cingerle:

»Med Julijskimi Alpami in Jadranskim morjem, kjer se zgornji del rodovitne Vipavske doline prevesi v spodnjega, se pod robom Trnovske planote nahaja naselje Šempas. S soncem obsijana lokacija je odlično izhodi-

šče za pohodništvo, dnevne izlete med vinogradi in sprostitev v naravi.

Trg Franca Krašana predstavlja del celovite ideje o urejanju vaškega okolja. Predstavlja se kot del niza treh trgov, ki se urejajo po enakih načelih in tako ustvarjajo rdečo nit v prostoru. Posvečen je enemu vodilnih slovenskih botanikov 19. stoletja, Francu Krašanu, ki se je ukvarjal predvsem s fenologijo in med prvimi preučeval vplive okolja na razvoj vegetacije.

Žepni trg na stiku šempaških polj s precej zgoščeno zazidavo predstavlja šiv kulturne krajine z urbano. Uporabljeni so avtohtoni in precej tradicionalni materiali, noto sodobnosti doda kombinacija kovine korten in betona pri izdelavi urbane opreme. Tro-

Trg Franca Krašana 28. avgusta leta 2014. Foto: Leo Cabarija.

Levo zgoraj: *Skulptura Marka Pogačnika.*

Foto: Leo Cabarija.

Levo spodaj: *Živa voda.*

Foto: Leo Cabarija.

delnost ureditve je poudarjena z uporabo različnih materialov, ki prehajajo od trših k mehkejšim, kar ustvarja vez med grajeno strukturo in krajino.

Osrednji element trga predstavlja živa voda v obnovljenem vodnjaku, posvečenem prestolonasledniku Avstro-ogrske monarhije. Studenec je bil postavljen v spomin na dan, ko je Šempas obiskal nadvojvoda Karol Fran Josip.

Trg je namenjen predvsem manjšim prireditvam sosednjega muzeja in krajevne skupnosti, mimoidoči pa si lahko kadarkoli privoščijo postanek na poti, se odžejajo,

preberejo zanimivosti o botaniku Krašanu in občudujejo Pogačnikovo skulpturo.

V celoviti in nekoliko bolj dolgoročni viziji Šempasa bo trg Franca Krašana del botaničnega parka, ki bo obdajal objekt stare šole in večstanovanjski objekt, poimenovan po *Potentilli australis* Krašan - Vila Potentilla.«

Prireditev ob poimenovanju trga po Francu Krašanu je bila 29. avgusta leta 2014. Skulpturo je Marko Pogačnik podaril Šempascem, svojim sovaščanom.

Majhen, prijeten in prijazen trg mimoidoče vabi k počitku in požirku vode, pa tudi k razmisleku o vzornem odnosu prebivalcev do celotne slovenske dediščine in ohranjanju zgodovinskega spomina. Šempasci urejajo svoj kraj z veliko ljubeznijo, znanjem in medsebojno povezanostjo. Prepričana sem, da bi botanična stroka samo pridobila, če bi pri tem sodelovala, za začetek vsaj s pozornostjo do prizadevanj laikov na obrobju Slovenije, ki imajo primeren odnos do kulturne zgodovine. Zgodovina botanike pa sodi vanjo, mar ne?